

12.04.2019

§ 88

Helsingin kaupungin meluntorjunnan toimintasuunnitelman 2018 - 2022 seurantaraportti 2018

HEL 2018-000445 T 11 00 01

Päätös

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto päätti merkitä tiedoksi Helsingin meluntorjunnan toimintasuunnitelman 2018 - 2022 toteutumisen seurantaraportin 2018. Seurantaraportti on liitteenä 1: Taulukko meluntorjunnan toimintasuunnitelman toimenpiteiden toteutumisesta 2018.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Päivi Kippo-Edlund

Lisätiedot

Anne-Mari Leppänen, ympäristötarkastaja, puhelin: 310 34366
anne.leppanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Toimenpiteiden toteutuminen 2018

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Meluntorjunnan toimintasuunnitelman taustaa

Helsingissä on tehty kolmas EU:n ympäristömeludirektiivin (2002/49/EY) mukainen meluselvitys vuonna 2017. Sen pohjalta laadittiin meluntorjunnan toimintasuunnitelma. Siinä esitetään tavoitteet meluhaittojen vähentämiseksi sekä meluntorjunnan toimenpiteet vuosille 2018 – 2022.

Tieliikenne on merkittävin ympäristömelun lähde Helsingissä. Tieliikenteen päiväjän yli 55 dB melulle (kansallinen meluselvitys, LAeq, 7-22) altistuvien helsinkiläisten määrä oli 233 000 asukasta vuonna 2017. Määrä on kasvanut vuodesta 2012 vajaalla 10 000 asukkaalla. Toiseksi

12.04.2019

merkittävin melulähde on raitiotieliikenne, jonka melulle altistuvien määräksi arvioitiin vuonna 2017 noin 51 000 asukasta. Rautatie- ja metroluikenteen melulle altistui molemmille alle 10 000 asukasta.

Helsingin meluntorjunnan toimintasuunnitelmassa käsiteltäviä melulähteitä ovat pää- ja kokoojakatujen liikenne sekä raitio- ja metroluikenne. Osa toimenpiteistä liittyy maanteiden meluntorjuntaan, josta vastaa pääosin Väylävirasto. Helsingin kaupungin alueella sijaitsevien maanteiden ja rautateiden meluntorjunnan toimintasuunnitelman laatii Väylävirasto. Uutena teemana aiempiin toimintasuunnitelmiin nähden on otettu mukaan rakentamiseen sekä kalustoon ja työtapoihin liittyviä meluntorjuntatoimia.

Helsingissä on asetettu pitkän aikavälin tavoitteita meluntorjunnalle sekä kaupungin ympäristöpolitiikassa että aiemmissa meluntorjunnan toimintasuunnitelmissa. Tavoitteisiin kuuluu suojata ensisijaisesti voimakkaan melun alueilla asuvia, kohdistaa torjuntatoimet alueille, joilla altistujia on paljon sekä suojata asukkaita varmistamalla, että asuntojen sisämelutasot pysyvät alle melun ohjearvotasojen. Lisäksi tavoitteena on säilyttää suhteellisen hiljaisia alueita, turvata virkistysalueiden alhaisia melutasoja ja alentaa melutasoja asumisen lisäksi muissa herkissä kohteissa, kuten päiväkodeissa ja kouluissa. Näiden toteuttamiseen tarvitaan laajaa meluntorjunnan keinovalikoimaa ja meluntorjunnan huomioimista alueidenkäytön suunnittelussa.

Meluntorjunnan toimenpiteiden seuranta

Meluntorjunnan toimenpiteet 2018–2022 jakautuvat kolmeen teemakokonaisuuteen: suunnitteluun ja ohjaukseen, melulähteeseen vaikuttamiseen sekä rakenteelliseen meluntorjuntaan. Näiden alla on kirjattu yhteensä 53 toimenpidettä, joiden toteutumista seurataan indikaattoreilla. Toimenpiteistä 15 on merkitty meluntorjunnan kärkitoimenpiteiksi. Näiden vaikuttavuus on katsottu merkittäviksi ja toteutettavuus hyväksi. Kärkitoimenpiteiden edistämiseen ja seurantaan kiinnitetään erityistä huomiota.

Helsingin kaupungin ympäristöpalveluiden ympäristönsuojeluyksikkö seuraa vuosittain meluntorjunnan toimintasuunnitelman toimenpiteiden toteutumista. Seurantaraportti on toimitettu tiedoksi kansliapäällikön asettamalle (13.9.2017, § 96) ilmansuojelu- ja meluntorjuntatyöryhmälle sekä Helsingin kaupungin ympäristö- ja lupajaostolle.

Toimenpiteiden toteutuminen

Vuodelle 2018 aikataulutetuista toimenpiteistä suurin osa oli käynnistetty ja toteutunut ainakin osittain. Kuitenkaan osaa toimenpiteistä ei saa-

12.04.2019

tu toteutettua tai niiden toteuttaminen viivästyi. Suunnitelman toimenpiteistä valtaosa on jatkuvia kehittämiskohteita, joiden parissa työ jatkuu useampia vuosia.

Meluntorjunnan toimintasuunnitelman toimenpiteiden toteutuminen vuonna 2018 on esitetty liitteessä 1.

Meluntorjunta maankäytön ja liikenteen suunnittelussa

Ensimmäisen toimenpidekokonaisuuden (suunnittelu ja ohjaus) toimenpiteet tähtäävät melun haittavaikutusten vähentämiseen suunnittelun ja ohjauksen keinoin. Maankäytön ja liikenteen suunnittelu on merkittävin keino ennaltaehkäistä meluhaittoja.

Meluntorjunnan huomioimista asemakaavoituksen ja kaupunki- ja maisemasuunnittelun prosesseissa on uudella suunnitelmakaudella vahvistettu. Prosessien päivittäminen on aloitettu tukemaan tätä. Valmistelussa on ohje liikennemeluselvityksen laatimisesta, jotta Helsingin kaupungin alueelta tehty liikennemeluselvitykset olisivat yhdenmukaisia ja palvelisivat hyvin asemakaavoitusta ja maankäytön suunnittelua.

Liikennesuoritteiden kasvun vähentäminen ja kääntäminen laskuun on tärkeä osa melupäästöjen vähentämistä ja meluntorjuntaa. Useissa selvityksissä ja tutkimuksissa ajoneuvoliikenteen hinnoittelun käyttöönotto on todettu tehokkaimmaksi keinoksi vähentää liikennemääriä. Ympäristölautakunta teki toukokuussa 2017 kaupunginhallitukselle esityksen, jotta se vetoaisi valtioon lainsäädännön muuttamiseksi niin, että alueellisten tiemaksujen käyttöönotto olisi mahdollista ja siitä saadut varat voisi kohdentaa ko. alueelle. Kaupunginhallitus ei ole vielä käsitellyt aloitetta. Ajoneuvoliikenteen hinnoittelu on tärkeä osa MAL 2019 -suunnitelmaa sekä Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelmaa. Se on kirjattu myös Helsingin ilmansuojelusuunnitelman yhdeksi kärkitoimenpiteeksi. Konkreettisia toimenpiteitä hinnoittelun edistämiseksi ei ole kuitenkaan vielä tehty.

Nastarenkaiden aiheuttama melu on selvästi muita rengastyyppisiä voimakkaampaa. Niiden käyttö nostaa tieliikenteen aiheuttamia talviajan melutasoja noin 2-3 desibeliä. Nastojen käytöllä on melun lisäksi vaikutusta myös ilmanlaatuun. Katupölystä keskimäärin puolet on nastarenkaiden asfaltista kuluttamaa ainesta. Siksi kitkarenkaiden edistäminen on kirjattu toimenpiteeksi myös Helsingin ilmansuojelusuunnitelmaan sekä kansalliseen Ilmansuojeluohjelmaan 2030.

Talvikautena 2018 - 2019 nastarenkaiden osuus on rengasseurannan mukaan ollut korkeimmillaan yli 80 %. Ilmansuojelusuunnitelmassa tavoitteena on kitkarenkaiden osuuden kasvattaminen niin, että niiden

12.04.2019

osuus on 30 % talvikaudella 2020 - 2021 ja 50 % talvikaudella 2024 - 2025. Lopullinen tavoite on 70 % talvikautena 2030 - 2031. Helsingin kaupunki ei kuitenkaan ole edistänyt kitkarenkaiden käyttöä.

Nopeusrajoitusten alentamisella ja nopeusrajoitusten noudattamisella on merkittävä vaikutus melutasoon. Nopeusrajoitusten määrittämisen periaatteet Helsingissä hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 15.4.2018. Ajonopeudet laskevat tulevina vuosina suuressa osassa kaupunkia, esimerkiksi kaikkien asuinalueiden tonttikatujen nopeusrajoitus laskee 30 kilometriin tunnissa. Alempi nopeusrajoitus ohjaa tasaisempaan ajotapaan, mikä vähentää kiihdytyksistä ja jarrutuksista aiheutuvaa melua. Kantakaupungin pääkaduilla nopeusrajoituksen lasku vaikuttaa suureen määrään asukkaita, sillä asunnot sijaitsevat usein aivan kadun vieressä. Nopeusvalvontaa on tehostettu. Nopeusnäyttöjä on vuoden 2018 aikana lisätty 20 kappaletta ja nopeusvalvontakameroita kaksi. Kesällä 2018 laskettiin Tuusulanväylällä Kehä III:n ja Torpparimäen välisen osuuden (noin 4 km) nopeusrajoitusta pysyvästi 80 kilometriin tunnissa. Aikaisempi rajoitus oli 100 km/h. Muutos alensi melutasoa noin 2 dB:n verran.

Hiljaisten alueiden merkitystä korostetaan niin ympäristölainsäädännössä kuin Helsingin kaupungin meluntorjunnan tavoitteissakin. Toimintasuunnitelman valmistelun aikana kaupunkilaisille järjestetyissä tilaisuuksissa hiljaisten alueiden väheneminen oli yleinen huolenaihe. Rauhallisissa, luonnonläheisissä ympäristöissä oleskelulla on useita terveys- ja hyvinvointivaikutuksia. Laajojen luontokohteiden lisäksi kaupungissa on oltava helposti saavutettavia pienempiä, hiljaisia keitaita. Vuoden 2018 lopussa aloitettiin työ kaupungin hiljaisten ja ääniympäristöltään miellyttävien alueiden selvittämiseksi. Työn tavoite on, että kaupunkilaisten tarve elvyttävään, rauhalliseen ääniympäristöön ja hiljaisiin paikkoihin otettaisiin nykyistä paremmin huomioon maankäytön suunnittelussa. Selvitystyö jatkuu vuoden 2019 aikana. Helsingin hiljaiset alueet -asukaskysely, joka on aiemmin toteutettu vuonna 2010, uusiin kesällä 2019.

Melupäästön vähentäminen

Toisen teemakokonaisuuden (melulähteeseen vaikuttaminen) toimenpiteillä pyritään vaikuttamaan suoraan päästölähteisiin melupäästön vähenemiseksi. Toimenpiteet sisältävät niin kalustoon, työtapoihin kuin toiminnan suunnitteluunkin liittyviä keinoja, joilla melupäästöä voidaan vähentää.

Sähköbussien aiheuttama melu on huomattavasti dieselbusseja pienempää. HSL:n kalustoskenaarion toteutus on edennyt hyvin. Tavoit-

12.04.2019

teena on, että vuonna 2025 suoritteesta 30 % ajetaan sähköbussilla. HSL järjesti syksyllä 2018 ensimmäisen bussiliikenteen kilpailutuksen, jossa kohteiden voittaminen vaati liikennöitsijältä sähköbussia. Vuonna 2018 HSL:llä liikennöi 10 täyssähköbussia. Syksyllä 2019 sähköbussien kokonaismäärä tulee olemaan 42.

Raitiovaunu- ja metrolienteessä radan kuntoa parantavien toimenpiteiden ja käytössä olevan kaluston vaikutukset melutasoon voivat olla paikallisesti huomattavia, erityisesti kantakaupungissa raitioteiden sekä metron ja pää ratojen lähialueilla.

Korjaus- ja kiskojen uusimistöitä tehdään vuosisuunnitelmien perusteella. Ratojen hiominen ja voitelu ovat osa jatkuvaa ylläpitotoimintaa. Kaluston hankintojen kilpailutuksessa käytetään melukriteerejä. Vuonna 2018 HKL on vaihtanut kolme elinkaarensa päähän tullutta vaihdetta syväuraiseen vaihteeseen.

Uutena teemana meluntorjunnan toimintasuunnitelmaan sisällytetty kaupunkilogistiikan ja kaluston meluntorjunta vaatii vielä työtä. Hiljaisemmalla kalustolla ja työtavoilla saavutetaan meluntorjuntahyötyjä etenkin paikallisesti. Asukkaiden suojaaminen yöaikaiselta häiritsevältä melulta on erityisen tärkeää levon ja terveyden kannalta.

Sähköisten työkonien saatavuus on edelleen heikko. Stara pyrkii edistämään sähköisten konien käyttöönottoa ja tarjonnan kehittymistä. Helsingin kaupungin käyttöön on vuoden 2018 aikana leasattu yksi uusi täyssähköauto.

Yhteistyötä jakeluliikenteen toimijoiden kanssa vahvistettiin järjestämällä marraskuussa 2018 seminaari jakeluliikenteen ympäristövaikutuksista. Seminaarissa käsiteltiin myös meluasioita.

Ympäristö- ja lupajaosto antoi lausunnon HSY:lle ja kaupunginhallitukselle ehdotuksesta Pääkaupunkiseudun ja Kirkkonummen yleisten jätehuoltomääräysten tarkistamiseksi 26.10.2018. Ehdotuksen mukaan jäteastioiden tyhjennykset voidaan aloittaa arkisin aamulla kello kuusi ja niitä voidaan jatkaa kello 22 saakka. Helsingin kantakaupungin ympäristövyöhykkeellä jäteastioiden tyhjentäminen voidaan aloittaa jo kello viisi. Ympäristö- ja lupajaoston lausunnon mukaan jätteen kuormaimisen aikavälin laajentaminen on ristiriidassa voimassa olevien Helsingin kaupungin ympäristönsuojelumääräysten 22 §:n kanssa. HSY on lykännyt jätehuoltomääräysten voimaantuloa jäteastioiden tyhjennysaikojen osalta ja odottaa hallinto-oikeuden ratkaisua määräyksestä tehtyihin valituksiin. Muilta osin määräykset astuivat voimaan 1.3.2019.

12.04.2019

Erilaiset rakentamisen ja ylläpidon hankkeet aiheuttavat tilapäistä meluhaittaa, joka voi heikentää ympäristön viihtyisyyttä paikallisesti pitkiäkin aikoja. Helsingin kaupungin ympäristönsuojelumääräyksillä on tarkennettu ympäristönsuojelulain mukaista ilmoitusvelvollisuutta erityisen häiritsevästä toiminnasta. Ympäristönsuojelumääräysten tunnettavuutta lisättiin toimijoiden keskuudessa vuonna 2018 toteutetulla viestintäkampanjalla.

Talonrakentamisen ja infrarakentamisen ympäristöasiakirjan tavoitteena on pyrkiä ennalta ehkäisemään ja vähentämään hankkeesta aiheutuvia haitallisia ympäristövaikutuksia, kuten melua. Ympäristöasiakirjaa pilotoitiin vuonna 2018 kolmessa kaupungin infrahankkeessa ja yhdessä talonrakennushankkeessa.

Helsingin Satama toimii monin tavoin laivaliikenteen ja satamatoiminnan melun vähentämiseksi. Vaikutukset melun vähentämiseen ovat paikallisia, mutta merkittäviä. Satama otti vuonna 2018 käyttöön ympäristöperusteisen satamamaksualennuksen. Yksi alennusperuste on melu ja sen perusteella myönnettiin alennusta neljälle alukselle. LNG:llä kulkevien alusten moottorit ovat hiljaisempia muiden polttoaineiden moottoreihin verrattuna. Helsingin Satamassa on tankattu LNG:tä kestävästi 2014 lähtien.

Melun leviämisen rajoittaminen

Kolmannessa teemakokonaisuudessa (rakenteellinen meluntorjunta) ovat toimenpiteet, joilla melun syntymistä tai melun leviämistä pystytään rajoittamaan ja melulle altistumista vähentämään. Näitä toimia ovat meluesteet ja melua vaimentavat päällysteet sekä erilaiset kiinteistöjen ääneneristävyttä parantavat keinot.

Meluesteiden rakentaminen vaatii investointeja eikä niillä poisteta meluhaittaa kokonaan, mutta niillä voidaan kuitenkin parhaimmillaan vähentää useiden satojen asukkaiden melualtistusta merkittävästi. Kohteet, joihin on suunniteltu meluesteitä katujen varsille, ovat samat kuin meluntorjunnan toimintasuunnitelman tarkistuksessa vuonna 2013. Koska meluesteiden toteuttaminen on viivästynyt, pyritään meluntorjunnan toimintasuunnitelmalla 2018–2022 varmistamaan, että kaikki tunnistetut meluntorjuntakohteet sisällytetään kaupungin investointiohjelman ja meluesteitä toteutetaan tavoitellussa aikataulussa. Vuonna 2018 jatkettiin Itäväylän meluesteen rakentamista Herttoniemen kohdalle (pituus 1066 m).

Helsingin alueella olevien maanteiden meluntorjunnasta ja aikataulutuksesta vastaa Väylävirasto, joka laatii oman meluntorjuntasuunnitelmansa. Helsingin kaupunki on varautunut 10-vuotisessa investointioh-

12.04.2019

jelmassaan osallistumaan maanteiden melusteiden toteuttamiseen. Näiden melusteiden toteutuminen on kiinni valtion osallistumisesta hankkeisiin.

Vuonna 2018 oli käynnissä kaksi maanteiden melustehanketta, Kehä I:n meluste Sepänmäen kohdalla (pituus noin 480 m) sekä Tuusulanväylän melukaiteet Yhdyskunnantien kohdalla (pituus noin 200 m), joihin Helsinki osallistui 25 %:n rahoitusosuudella. Kokonaisuudessaan kaupunki käytti vuonna 2018 melusteisiin 3,7 miljoonaa euroa, mikä on poikkeuksellisen paljon. Keskimäärin melusteisiin käytetään vuosittain noin 1-1,5 miljoonaa euroa.

Melua vaimentavien päällysteiden käytöllä voidaan vähentää merkittävästi katuliikenteen aiheuttamaa melua nopeuksilla, joissa rengasmelu on merkittävää. Melupäästö alenee 2-4 desibeliä. Melua vaimentavilla päällysteillä päällystettiin tavoiteverkon mukaisesti kaksi katua, Professorintie (450 m) ja Pakilantie välillä Pirjontie – Kehä I (750 m). Talvella nastarenkaiden käyttö nopeuttaa päällysteen kulumista ja vähentää vaimennusta, joka saavutetaan käyttämällä melua vaimentavaa päällystettä. Kuten aiemmin todettiin, kitkarenkaiden käyttöä ei kuitenkaan ole kaupungin toimesta edistetty.

Ääneneristävyyden parantaminen herkissä kohteissa, kuten päiväkodeissa ja kouluissa, on erityisen tärkeää, sillä lapset ovat tavallista herkempiä liikenteen haittavaikutuksille. Herkissä kohteissa myös pihalueiden melutasojen tulisi olla suhteellisen matalia, sillä pihalla oleskellaan paljon ja siten altistutaan liikenteen päästöille. Vuonna 2018 ääneneristystä ja pihan melutilannetta kohennettiin Tehtaankadun alasteen perusparannuksen yhteydessä. Ääneneristävyyttä on myös parannettu kolmen Helsingin kaupungin asunnot Oy:n omistaman, melualueella sijaitsevan asuintalon peruskorjauksessa.

Vuonna 2018 laadittiin kaupunkilaisille suunnattu opas Liikennemelu ja koti. Opas sisälsi neuvoja kodin ääneneristävyyden ja melutilanteen parantamiseen.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Päivi Kippo-Edlund

Lisätiedot

Anne-Mari Leppänen, ympäristötarkastaja, puhelin: 310 34366
anne.leppanen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

12.04.2019

Asia/15

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto 18.05.2018 § 97

Sosiaali- ja terveystoimiala 12.3.2018

Postiosoite

PL 58200
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunkiymparisto@hel.fi

Käyntiosoite

Sörnäistenkatu 1
Helsinki 10
<https://www.hel.fi/>

Puhelin

09 310 1691

Faksi**Y-tunnus**

0201256-6

Tilinro

FI06 8000 1200 0626 37

Alv.nro

FI02012566